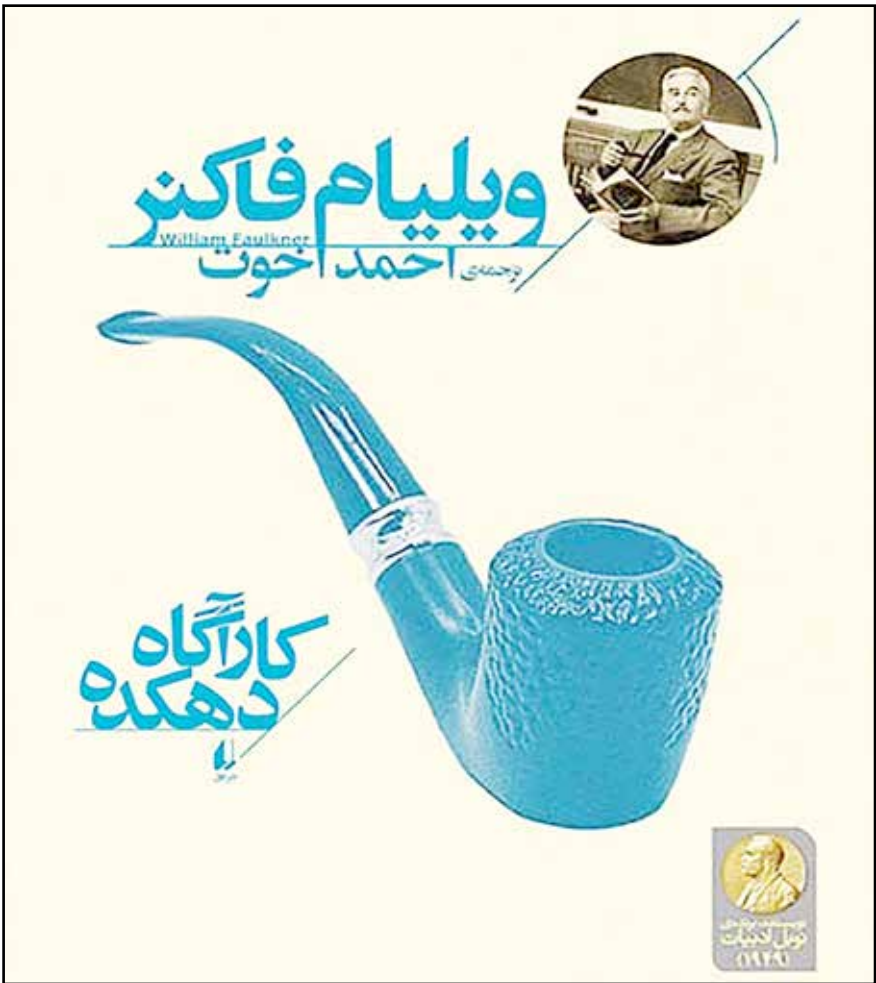

نگاهی به «کار آگاه دهکده» و آثار فاکنر

جهان سیال ذهن یک نسل

فرزام کریمی، مترجم و منتقد

در نقد پیش رو قصدمان بر این است که با زبانی ساده و قابل فهم برای همگان آثار فاکنر و هم‌سبک‌هایش نظیر جویس، چخوف، تاباکوف، ویرجینیایولف و... را به لحاظ فرم، تجزیه و تحلیل کنیم. نویسندگان درخشان این نسل به‌نوشتن آثارشان در قالب چگالی سیال ذهن شهرت داشته‌اند، اما باید ببینیم چگالی سیال ذهن چیست؟

در واقع روایت‌های افسار گسیخته، در هم‌ریختگی دستوری و نشانه‌گذاری به تبعیت از زمان ذهنی شخصیت‌های داستان و گاه نوعی شعرگونه‌گی در زبان نویسنده از مشخصه‌های سبک سیال ذهن به‌شمار می‌رود. نسلی که از این سبک بهره می‌جست، نسلی بودند که استعمار را چه در قالب جمعی (استعمار سیاسی) و چه در قالب فردی (استعمار اجتماعی) تجربه کرده بودند. مگر می‌شود شخصیت بابا کاتر و جیمز فلین و پسرک خواهران جیمز جویس

یادداشت

نگاهی به روز جهانی کتاب و حق مؤلف

روزی که در ایران رسمیت ندارد

افسانه فرقدان

چهارشنبه، بیست و سوم آوریل روز جهانی کتاب و حق مؤلف بود؛ روزی که هنوز در کشور معنا و مفهوم چندانی ندارد. البته نه به این دلیل که کتاب در ایران کالایی رسمی و باارزش نیست، بلکه تنها به این دلیل که نویسنده و مؤلف در کشور ما ارزش‌گذاری هویتی و قانونی نشده است. در این نوع تفکر نویسنده خودانتخاب کرده است که بنویسد و بادر آمد اندک دست و پنجه نرم کند و چشمانش را بر چه دنیایی ست ببندد و

متوجه گذر زمان باشد و احکام انسانی را دارد که تنها به خویش می‌اندیشد و دیگر هیچ چیز جز مادیات برایش اهمیت ندارد؛ نه مهر و عاطفه‌ای دارد و نه حتی عشقی نسبت به اعضای خانواده‌اش حس می‌کند. او در رویاهايش تنها به ثروت می‌اندیشد و این که بعد از تصاحب ثروت بتواند بنچی (بنجامین) را روانه تیمارستان کند! اما دیلسی با همان کنیز سیاه پوست خشم و هیاهو که در میان همه آن‌ها نرمال‌ترین فرد محسوب می‌شود و همگام با زمان زیست می‌کند و می‌اندیشد، همان دانای کل داستان است.

ساختار جریان سیلان ذهن

هدف از تشریح کوتاه خشم هیاهو در این یادداشت، توضیح ساختار فرمی به نام جریان سیال ذهن در طول یک اثر بود. نویسندگان جریان سیال ذهن برای انعکاس ذهنیات شخصیت‌های داستان، از تکنیک‌های متعدد و متفاوتی استفاده می‌کنند؛ این تکنیک‌ها عبارتند از:

- تک‌گویی درونی مستقیم
- تک‌گویی درونی غیرمستقیم
- دیدگاه دانای کل
- حدیث نفس

به یک نکته دیگر هم در این نوع از رمان‌ها باید توجه کرد و آن توجه به زمان است؛ زمان در این گونه رمان‌ها به دو بخش تقسیم می‌شود:

- زمان عینی
- زمان ذهنی

در تک‌گویی درونی مستقیم، فرض بر این است که نویسنده غایب است و تجربیات درونی شخصیت به طور مستقیم از ذهن او عرضه می‌شود. بنابراین خواننده نیازی به صحنه‌رایی تک‌گویی درونی غیرمستقیم نویسنده ندارد. اما در داستان حضور دارد و همپای تک‌گویی درونی شخصیت حرکت می‌کند و ذهنیات او را به خواننده منتقل می‌کند. در این شیوه از تک‌گویی درونی نیز نویسندهٔ دانای کل محتویات لایه‌های پیش از گفتار ذهن شخصیت را چنان ارائه می‌کند که گویی این مطالب مستقیماً از ذهن شخصیت نقل می‌شوند؛ یا این تفاوت که نویسنده، مطالب را از زبان خود و با زاویهٔ دید سوم شخص (و به ندرت دوم شخص) روایت می‌کند و گاهی توضیحاتی هم در مورد ذهنیات شخصیت می‌افزاید. معروف‌ترین شیوهٔ تک‌گویی درونی مستقیم، بخش آخر رمان (اولیس) اثر جیمز جویس و تک‌گویی درونی غیرمستقیم رمان (خانم دالووی) اثر ویرجینیایولف است.

دیدگاه دانای کل یعنی تمام وقایع داستان از دید نویسنده و زاویهٔ دید سوم شخص نقل می‌شود. آگاهی نویسندهٔ دانای کل معطوف است به

زندگی درونی شخصیت‌ها و محتویات نامنظم، غیرمنطقی و به گفتار درنیامدهٔ ذهن آن‌ها و عبارت است از شیوه‌ای که در آن نویسنده در مقام دانای کل، محتوا و روند ذهنی شخصیت‌ها را از طریق شیوه‌های قراردادی روایت‌وصف می‌کند. تفاوت این شیوه با تک‌گویی غیرمستقیم آن است که در این شیوه محتویات ذهن شخصیت‌ها را مستقیماً روایت می‌کند و در این شیوه در کنار فرایندهای ذهنی، حافظهٔ شخصیت هم مورد توجه راوی قرار می‌گیرد. علاوه بر این‌ها، راوی برای نقل محتویات ذهن شخصیت، از زبان و شیوهٔ بیان خود استفاده می‌کند. یعنی ممکن است دانسته‌های شخصیت را با کلماتی وصف کند که خود شخصیت هیچ‌گاه آن‌ها را به کار نمی‌برد یا جزء دایرهٔ واژگان او نیستند. دوروتی ریچاردسون در مجموعهٔ دوازده جلدی (زیارت) عمدتاً از دیدگاه دانای کل استفاده کرده است. جیمز جویس، ویلیام فاکنر و ویرجینیا وولف نیز در خلال آثارشان گاهی از این شیوه بهره گرفته‌اند.

حدیث نفس، حرف زدن با خود است که در آن شخصیت، افکار و احساسات خود را به زبان می‌آورد تا خواننده از نیات و مقاصد او باخبر شود. به این طریق اطلاعاتی در مورد شخصیت داستان به خواننده داده می‌شود و در عین حال با بیان افکار شخصیت و نیز آشکار شدن خصوصیات روانی راوی برای خواننده، به پیشبرد عملی داستان کمک می‌شود که در اصل مربوط به نمایش‌نامه بوده است، مثلاً قطعهٔ «بودن یا نبودن» نمایش‌نامهٔ هملت اثر ویلیام شکسپیر، شاعر و نویسنده انگلیسی در این دسته قرار می‌گیرد. در حدیث نفس شخصیت برای خود سخن می‌گوید و هدف از آن، انتقال اندیشه‌ها و احساس‌هایی است که با طرح و عمل داستانی ارتباط دارند. در حدیث نفس، شخصیت داستان با صدای بلند با مخاطبی که خواننده او را نمی‌شناسد حرف می‌زند. فاکنر در بخش سوم رمان (خشم و هیاهو) و تمامی رمان‌گور به گور، ویرجینیایولف در رمان (خیزاب‌ها) از این شیوه بهره برده‌اند.

اما همان گونه که در بالا اشاره کردیم، زمان یکی از شاخصه‌های اصلی جریان سیال ذهن یک نسل است. در باب زمان ما همواره با دو زمان روبه‌رو بوده‌ایم؛ اول زمان عینی که همان تصور متعارف آدمی از زمان به‌منزله سلسله تقسیمات منظم دقیق و ثانیه‌هاست که خواه ناخواه بر اعمال و رفتار هر کسی حاکم است و زمان ذهنی حاکم بر سطوح عمیق تر ذهن آدمی است که کانون روایت داستان در آن قرار دارد که زمان ذهنی را همواره دارای اهمیت بیشتری نسبت به زمان عینی می‌دانند که قطعا یکی از دلایلی تعمق بیشتر کلیت ضمیر خودآگاه و وجود حافظه تاب است

چاپ: کار و کارگر ۶۶۸۱۷۳۱۷

نشانی تحریریه: تهران، خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه رسیده به روانمهر، پلاک ۱۳۲

تلفن تحریریه: ۰۲۱)۶۶۹۵۶۶۰۰

نشانی سایت: toseeirani.ir

اینستاگرام: @tosee.irani

معرفی کتاب

حکایت یک نسل و یک نسل کشی

بدرود آناتولی

آبان مصدق

«بدرود آناتولی» نوشته دیدو سوتیریو با ترجمه غلامحسین سالمی در انتشارات نگاه منتشر شد. این داستان درباره کشتار مسیحی‌ها به ویژه ارمنه بعد از روی کار آمدن گسروه ترکان جوان به رهبری مصطفی کمال پاشا (آتاتورک) است. «بدرود آناتولی» به زبان یونانی نوشته شده و بعد به زبان‌های فرانسه، انگلیسی، روسی، مجاری، بلغاری، سوئدی و ترکی و چند زبان دیگر ترجمه شده و ترجمه فارسی آن از زبان انگلیسی است. این رمان از زمان ترجمه به زبان ترکی در سال ۱۹۷۰، نقش مهمی در تنش‌زدایی و آشتی ملی دو کشور یونان و ترکیه داشته است.

دیدو سسوتیریو در ۸۲ سالگی جایزه آکادمی آتن را به خود اختصاص داد. سوتیریو در سال ۱۹۰۹ به دنیا آمد، کودکی اش را در شهرهای آدنا و امیر گذراند. او در کودکی شاهد جنگ‌های بالکان و جنگ میان ترکیه و یونان بود. بعد از فاجعه خون‌بار آسیای صغیر و قتل عام ارمنه به یونان پناه برد. تجربه دردناک کنار ارمنه و نظامیان یونانی بودن، دستمایه نگارش دو کتاب مشهور او، «مرده‌ها منتظرند» و «بدرود آناتولی» شد. او در میان دو جنگ جهانی ادبیات فرانسه خواند و به اروپا رفت و به عنوان روزنامه‌نگار در جنبش‌های ضدفاشیستی فعالانه شرکت کرد. جنگ جهانی دوم و اشغال یونان در آثارش نمود پیدا کرده است. دیدو سوتیریو در سپتامبر ۲۰۰۴ و در ۹۴ سالگی در آتن در گذشت.

در پشت جلد «بدرود آناتولی» آمده است: «بدرود آناتولی» داستان بهشت گمشده و معصومیت‌های در هم شکسته است. کتاب، داستان تراژیک سقوط هلنیسم در آسیای صغیر، عملیات ایدئایی قدرت‌های استعماری، تب نفت و فساد را روایت می‌کند. رمان دیدو سوتیریو از زمان انتشار در سال ۱۹۶۲، به فروش‌ترین رمان یونان بوده است. داستان مانولیس آکسیوتیس روستایی فقیر متولد محله‌های مجاور خرابه‌های افسوس که به عنوان قهرمان داستان شاهد پختگی دلهره‌آور است. فاجعه آسیای صغیر یونان، کشتار غیرنظامیان به ویژه ارمنه و اخراج بیش از دو میلیون یونانی در حالت برهنه از ترکیه به دست نیروهای انقلابی ترکی به رهبری مصطفی کمال پاشا (آتاتورک) در اواخر سال ۱۹۲۲.

باز آفرینی تصویری از منطق الطیر عطار همایش پرندگان

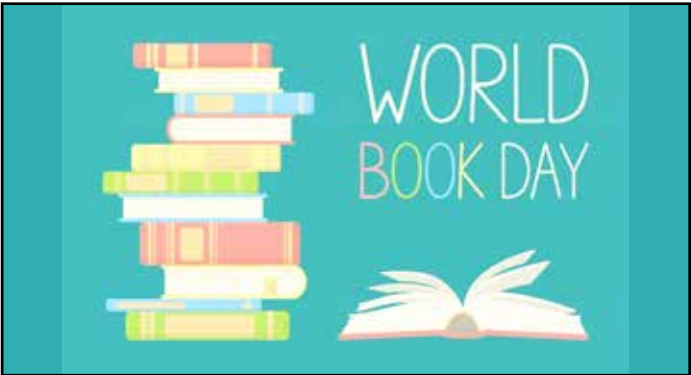

داستان «همایش پرندگان» به تألیف و تصویرگری پیتربسیس با ترجمه زهره قایینی در موسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان منتشر شده است و مناسب گروه سنی کودکان است. اهمیت کتاب در آشنایی با متون کهن در قالبی تازه، افزایش سواد بصری و آشنایی با عرفان و سیر سلوک عارفانه است. همایش پرندگان باز آفرینی تصویری از داستان منطق الطیر عطار است. در داستان منطق الطیر، پرندگان بسیاری به راهبری هدهد برای جست‌وجوی شاه خود سیمرغ عازم کوه قاف می‌شوند. برای رسیدن به کوه قاف که مقصد نهایی است، از هفت وادی می‌گذرند که همان هفت وادی عرفان است.

بسیاری از پرندگان در هر وادی از حرکت بازمی‌مانند و فقط ۳۰ پرنده به کوه قاف می‌رسند و در نهایت درمی‌یابند که سیمرغ شاه خود آنان هستند که دست از طلب نکشیدند و به قاف رسیدند. منطق الطیر یکی از آثار برجسته ادبیات منظوم درباره عرفان و یکی از شاهکارهای ادبیات فارسی است.

گفتنی است این کتاب نامزد دریافت نشان در ششمین دوره اهدای نشان‌های طلایی و نقره‌ای لاک پشت پرنده است.

منبع: سایت شهر کتاب

شرایط این کار به چه صورت باید باشد. بر پایه این معاهده، همه آثار ادبی و هنری غیر از آثار عکاسی و سینمایی از حداقل ۵۰ سال حمایت پس از مرگ پدیدآورنده اثر برخوردار است. این مدت برای آثار هنری کاربردی و عکاسی ۲۵ سال و برای آثار سینمایی ۵۰ سال است.

از این روی کنوانسیون بی‌نام کنوانسیون «برن» تشکیل شد که کاربردی‌ترین قانونی است که برای جلوگیری از تضییع حقوق مؤلف تصویب شده است. این توافق‌نامه خاطر نشان می‌کند که آثار ادبی و هنری چگونه و توسط چه افرادی باید مورد استفاده قرار گیرند و